

Project 5

Taxi vận chuyển người kết hợp hàng hóa

Trần Huy Hùng   Đỗ Ngọc Sơn

Đại học Bách Khoa Hà Nội

Ngày 10 tháng 6 năm 2020

Nội dung

- 1 Giới thiệu bài toán
- 2 Mô hình bài toán
- 3 Giải thuật chính xác
- 4 Giải thuật heuristics
- 5 Thực nghiệm
- 6 Kết luận và phân công công việc

Nội dung

- 1 Giới thiệu bài toán
- 2 Mô hình bài toán
- 3 Giải thuật chính xác
- 4 Giải thuật heuristics
- 5 Thực nghiệm
- 6 Kết luận và phân công công việc

Giới thiệu bài toán

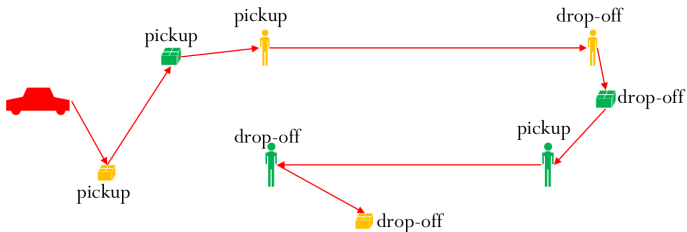
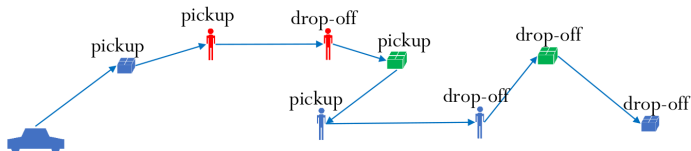
Bài toán taxi vận chuyển người kết hợp hàng hóa:

- Có N hành khách $(1, 2, \dots, N)$ và M gói hàng $(N + 1, N + 2, \dots, N + M)$:
  - Hành khách (hoặc gói hàng) i có điểm đón i và điểm trả $i + N + M$ ($i = 1, 2, \dots, N + M$).
  - Gói hàng i có khối lượng q_i ($i = N + 1, \dots, N + M$).
- Có K xe taxi $(1, 2, \dots, K)$:
  - Các taxi cùng xuất phát từ điểm 0, thực hiện các yêu cầu chở khách và hàng, rồi quay về điểm 0.
  - Xe taxi k có thể vận chuyển cùng lúc 1 hành khách và tối đa Q_k khối lượng hàng ($k = 1, 2, \dots, K$).
  - Taxi đã đón hành khách thì phải đi đến điểm trả khách đó ngay lập tức.
- d_{ij} là khoảng cách từ điểm i đến điểm j ($i, j = 0, \dots, 2N + 2M$).

Yêu cầu: Tính toán phương án vận chuyển sao cho quãng đường di chuyển dài nhất của các xe là ngắn nhất.

Giới thiệu bài toán

Hình: Lộ trình đón trả người kết hợp hàng hóa

Nội dung

- 1 Giới thiệu bài toán
- 2 Mô hình bài toán**
- 3 Giải thuật chính xác
- 4 Giải thuật heuristics
- 5 Thực nghiệm
- 6 Kết luận và phân công công việc

Tham số

- Tập $2N + 2M + 2K$ điểm:
  - Hành khách i : điểm đón i và điểm trả $i + N + M$ ($i = 1, 2, \dots, N$)
  - Gói hàng j : điểm lấy hàng j và điểm trả $j + N + M$ ($j = N + 1, N + 2, \dots, N + M$)
  - $2K$ điểm logic $2N + 2M + 1, 2N + 2M + 2, \dots, 2N + 2M + 2K$ tham chiếu tới điểm xuất phát vật lý 0. Điểm $2N + 2M + k$ tương ứng là điểm bắt đầu, $2N + 2M + K + k$ là điểm kết thúc lộ trình xe thứ k ($k = 1, 2, \dots, K$)
- d_{ij} : Khoảng cách từ điểm i tới điểm j ($i, j \in \{1, 2, \dots, 2N + 2M + 2K\}$)
- w_i : Sự thay đổi khối lượng hàng khi đi tới điểm i ($i = 1, 2, \dots, 2N + 2M + 2K$)

$$w_i = \begin{cases} q_i & \text{nếu } N + 1 \leq i \leq N + M \\ -q_{i-(N+M)} & \text{nếu } 2N + M + 1 \leq i \leq 2N + 2M \\ 0 & \text{ngược lại} \end{cases}$$

- Q_k : Khối lượng hàng tối đa xe thứ k có thể chở ($k = 1, 2, \dots, K$)

Biến quyết định

- x_{ij} : Biến nhị phân, xác định cung đi từ điểm i đến điểm j có xuất hiện trong lộ trình của 1 trong k xe không ($i, j \in [1..(2N + 2M + 2K)]$)

$$x_{ij} = \begin{cases} 1 & \text{nếu cung } (i, j) \text{ có trong lộ trình của 1 xe} \\ 0 & \text{ngược lại} \end{cases} \quad (1)$$

- Tại mỗi điểm i ($i \in [1..(2N + 2M + 2K)]$):
  - r_i : chỉ số của xe đi qua điểm i trong lộ trình

$$1 \leq r_i \leq K \quad (2)$$

- l_i : khoảng cách tích lũy của xe đi từ điểm 0 đến điểm i trong lộ trình

$$0 \leq l_i < \infty \quad (3)$$

- c_i : khối lượng hàng xe k (đi qua điểm i) còn chịu được khi đi tới điểm i

$$0 \leq c_i \leq \max_{1 \leq k \leq K} \{Q_k\} \quad (4)$$

Ràng buộc (ký hiệu $P = 2N + 2M$)

- Ràng buộc cân bằng luồng vào ra:

$$\sum_{j=1}^{2N+2M+2K} x_{ij} = 1, \quad \forall i \in [1..(P+K)] \quad (5)$$

$$\sum_{i=1}^{2N+2M+2K} x_{ij} = 1, \quad \forall j \in [1..P] \cup [(P+K+1)..(P+2K)] \quad (6)$$

- Xác định r_i :

$$r_{2N+2M+k} = k, \quad \forall k = 1, 2, \dots, K \quad (7)$$

$$\begin{cases} r_j - r_i \leq \mu \times (1 - x_{ij}), & \forall j \in [1..P] \cup [(P+K+1)..(P+2K)], \\ r_j - r_i \geq -\mu \times (1 - x_{ij}) & i \in [1..(P+2K)], i \neq j \end{cases} \quad (8)$$

- Xác định l_i :

$$l_{2N+2M+k} = 0, \quad k \in [1..K] \quad (9)$$

$$\begin{cases} l_j - l_i - d_{ij} \leq \mu \times (1 - x_{ij}), & \forall j \in [1..P] \cup [(P + K + 1)..(P + 2K)], \\ l_j - l_i - d_{ij} \geq -\mu \times (1 - x_{ij}) & i \in [1..(P + 2K)], i \neq j \end{cases} \quad (10)$$

- Xác định c_i :

$$c_{2N+2M+k} = Q_k, \quad k \in [1..K] \quad (11)$$

$$\begin{cases} c_j - c_i - w_j \leq \mu \times (1 - x_{ij}), & \forall j \in [1..P] \cup [(P + K + 1)..(P + 2K)] \\ c_j - c_i - w_j \geq -\mu \times (1 - x_{ij}) & i \in [1..(P + 2K)], i \neq j \end{cases} \quad (12)$$

- Điểm đón và trả của hành khách i phải thuộc lộ trình của cùng một xe, tương tự với các gói hàng:

$$r_i = r_{i+N+M}, \quad \forall i \in [1..(N+M)] \quad (13)$$

- Điểm đón khách phải liền trước điểm trả khách:

$$x_{i,(i+N+M)} = 1, \quad \forall i \in [1..N] \quad (14)$$

- Điểm lấy hàng phải ở trước điểm giao hàng:

$$l_i \leq l_{i+N+M}, \quad \forall i \in [(N+1)..(N+M)] \quad (15)$$

- Khối lượng còn lại của xe tại mọi thời điểm không âm (đã thỏa mãn).

- L : Độ dài của lộ trình xe dài nhất trong K lộ trình
- Ràng buộc xác định lộ trình dài nhất:

$$l_i \leq L, \quad \forall i \in [(P + K + 1)..(P + 2K)] \quad (16)$$

Hàm mục tiêu

$$L \leftarrow \min \quad (17)$$

Nội dung

- 1 Giới thiệu bài toán
- 2 Mô hình bài toán
- 3 Giải thuật chính xác**
  - Mô hình MIP
  - Thuật toán nhánh cận
- 4 Giải thuật heuristics
- 5 Thực nghiệm
- 6 Kết luận và phân công công việc

Mô hình MIP

- Mô hình MIP đã trình bày ở trên.
- Sử dụng thư viện OR-Tools (Java) để triển khai.

Phương pháp:

- Khởi tạo: Lời giải rỗng, lộ trình mỗi xe chỉ có điểm đầu 0 và điểm cuối 0.
- Trạng thái nút: Đang xét xe thứ k , đã xây xong lộ trình các xe trước.
- Rẽ nhánh: Thực hiện một trong các thao tác:
  - Chọn 1 khách chưa được phục vụ, thêm liên tiếp điểm đón và điểm trả khách vào cuối lộ trình xe k
  - Chọn 1 gói hàng chưa có xe lấy, thêm điểm lấy hàng vào cuối lộ trình
  - Chọn 1 gói hàng mà xe k đã lấy nhưng chưa giao, thêm điểm giao hàng vào cuối lộ trình
  - Kết thúc xây lộ trình xe k , chuyển sang xe $k + 1$
- Tỉa nhánh: Các nút có lộ trình xe k dài hơn lời giải tốt nhất hiện tại.

Nội dung

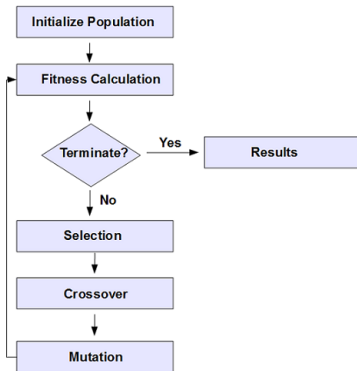
- 1 Giới thiệu bài toán
- 2 Mô hình bài toán
- 3 Giải thuật chính xác
- 4 Giải thuật heuristics
  - Giải thuật di truyền
  - Thuật toán tham lam
  - Tìm kiếm cục bộ
- 5 Thực nghiệm
- 6 Kết luận và phân công công việc

Giải thuật di truyền

- Sử dụng giải thuật di truyền cho các bộ dữ liệu kích thước lớn
- Tìm ra lời giải tối ưu cục bộ

Hình: Sơ đồ giải thuật di truyền

Toán tử lai ghép: Phép lai ghép làm đổi lại thứ tự của các hành khách trong hành trình

- Chọn ra tập cha mẹ bằng phương pháp tournament
- Đối với từng cặp lời giải, xác suất xảy ra lai ghép là P_c
- Xét cặp lời giải bất kì trong tập cha mẹ gồm lời giải S_p và S_q :
  - Gọi cặp hành trình r_i và r_j ($r_i \in S_p$ và $r_j \in S_q$) là cặp hành trình tương đồng nếu có số hành khách trùng nhau là lớn nhất
  - Sắp xếp lại thứ tự đón các hành khách chung của r_i và r_j trong r_i theo r_j ta được lời giải mới

Toán tử đột biến:

- Di chuyển một món hàng hóa từ route có độ dài lớn nhất sang route có độ dài nhỏ nhất
- Di chuyển Hoán đổi khách hàng giữa 2 route bất kì

Các bước thực hiện:

- Bước 0: Khởi tạo lời giải rỗng.
- Bước 1: Thêm các yêu cầu chuyển hàng:
  - Duyệt qua các gói hàng chưa xử lý.
  - Duyệt tất cả các cặp vị trí (thuộc cùng 1 xe) có thể chen điểm lấy và điểm giao hàng (mà không vi phạm ràng buộc).
  - Chọn một trong các cặp vị trí làm lộ trình được chen có độ dài mới là nhỏ nhất.
- Bước 2: Thêm các yêu cầu chuyển người:
  - Duyệt qua các yêu cầu chờ khách chưa xử lý.
  - Duyệt tất cả các vị trí để chen cặp điểm đón và điểm trả người (mà không vi phạm ràng buộc).
  - Chọn một trong các vị trí làm lộ trình được chen có độ dài mới là nhỏ nhất.

Độ phức tạp: $O(\max\{M \times (2M + 2N + K)^3, N \times (2M + 2N + K)^2\})$

Thuật toán tham lam

Algorithm 1: Greedy algorithm

Input: S : The station of K taxis;

$Taxis$: List of K taxis;

$People$: List of N passenger transport requests;

$Goods$: List of M commodity delivery requests;

Output: K routes which balance the traveling distances of K taxis

$mgr \leftarrow$ Vehicle routing manager for K taxis;

foreach $g \in Goods$ **do**

$(x_1, x_2) \leftarrow$ pickup and delivery points of g ;

foreach $Route\ r_k \in mgr$ **do**

foreach $Pair\ (y_1, y_2) \in r_k$ **do**

$mgr \rightarrow$ evaluate inserting x_1 behind y_1 , x_2 behind y_2 ;

$\Rightarrow l_{y_1 y_2}$: The new length of route r_k ;

    Find pair (y_1, y_2) with no violation and $l_{y_1 y_2} \leftarrow min$;

$mgr \rightarrow$ insert x_1 behind y_1 , x_2 behind y_2 ;

foreach $p \in People$ **do**

$(x_1, x_2) \leftarrow$ pickup and delivery points of p ;

foreach $Route\ r_k \in mgr$ **do**

foreach $y \in r_k$ **do**

$mgr \rightarrow$ evaluate inserting (x_1, x_2) behind y ;

$\Rightarrow l_y$: The new length of route r_k ;

    Find point y with no violation and $l_y \leftarrow min$;

$mgr \rightarrow$ insert (x_1, x_2) behind y ;

Các bước thực hiện:

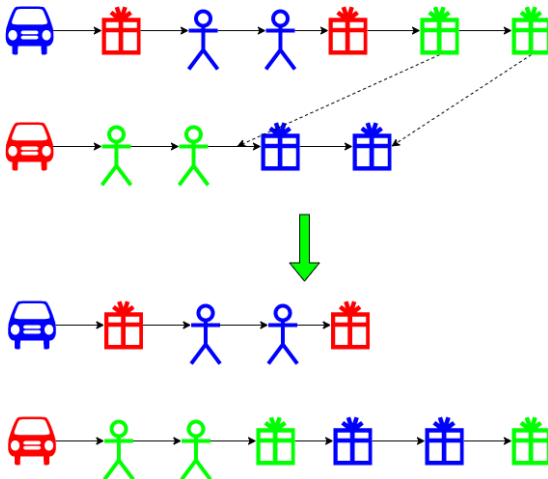
- Khởi tạo: Sử dụng thuật toán tham lam đã trình bày.
- Quá trình tìm kiếm:
  - Tìm một lời giải hàng xóm tốt hơn lời giải hiện tại.
  - Nếu không, tìm lời giải tốt nhất trong các hàng xóm, tạm thay lời giải hiện tại.
  - Nếu đã qua một số vòng lặp mà lời giải hiện tại không cải thiện, khởi tạo lại lời giải.
  - Cập nhật lời giải tốt nhất (nếu có thể).
- Lặp lại quá trình trên tới khi chạm số vòng lặp hoặc thời gian chạy tối đa.

Xây dựng tập lời giải hàng xóm:

- Move 1: Dịch vị trí điểm lấy và giao hàng:
  - x_1, x_2 là điểm lấy và giao cùng một gói hàng
  - Chọn 2 điểm y_1, y_2 thuộc cùng lộ trình
  - Bỏ x_1, x_2 khỏi lộ trình hiện tại, chèn x_1 sau y_1 , x_2 sau y_2
- Move 2: Dịch vị trí cặp điểm đón trả khách:
  - x_1, x_2 là điểm đón và trả cùng một gói hàng
  - Chọn điểm y bất kỳ trong các lộ trình
  - Bỏ x_1, x_2 khỏi lộ trình hiện tại, chèn x_1, x_2 liên tiếp sau y

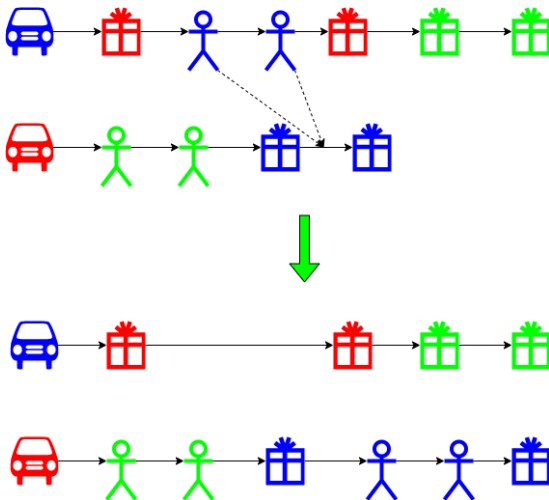
Tìm kiếm cục bộ

Hình: Move 1: Dịch vị trí gói hàng

Tìm kiếm cục bộ

Hình: Move 2: Dịch vị trí hành khách

Nội dung

- 1 Giới thiệu bài toán
- 2 Mô hình bài toán
- 3 Giải thuật chính xác
- 4 Giải thuật heuristics
- 5 Thực nghiệm**
  - Tham số thuật toán
  - Kết quả thực nghiệm
- 6 Kết luận và phân công công việc

- Số lần chạy heuristics / bộ dữ liệu: 10
- Tìm kiếm cục bộ:
  - Số vòng lặp: 100
  - Số bước cho phép lời giải tồi: 10
  - Giới hạn thời gian: 5 phút
- Giải thuật di truyền:
  - Kích thước quần thể khởi tạo: 200
  - Số thế hệ: 500
  - Xác suất lai ghép: 0.5
  - Xác suất đột biến: 0.1

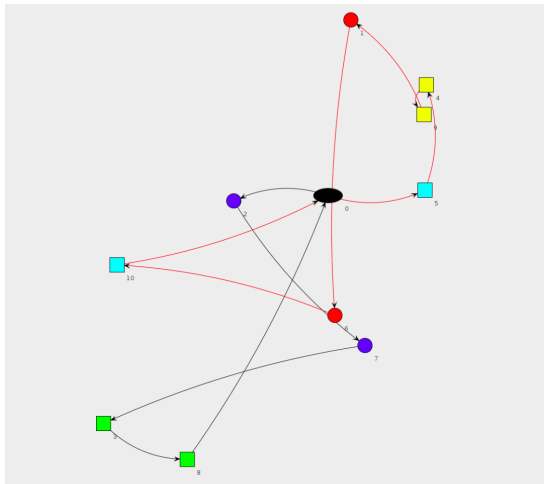
Kết quả thực nghiệm

Hình: Thực nghiệm giải thuật chính xác

Bộ dữ liệu	Kích thước		Giải thuật chính xác			
			MIP		Back-tracking	
			f	t(ms)	f	t(ms)
exac_232.txt	N	2	2256.65	760362	2256.65	14
	M	3				
	K	2				
exac_233.txt	N	2	2564.64	1067281	2564.64	7
	M	3				
	K	3				
exac_322.txt	N	3	974.56	141182	974.56	8
	M	2				
	K	2				
exac_433.txt	N	4	TLE	TLE	2208.61	74
	M	3				
	K	3				

Kết quả thực nghiệm

Hình: Minh họa kết quả giải thuật chính xác

Kết quả thực nghiệm

Hình: Thực nghiệm giải thuật di truyền

Bộ dữ liệu	Kích thước		GA				
			f_min	f_max	f_avg	std_dev	t_avg (ms)
appr_20305.txt	N	20	8358.53	9808.88	9022.37	434.34	2319.9
	M	30					
	K	5					
appr_30407.txt	N	30	9032.87	10520.07	9973.63	430.23	3044.4
	M	40					
	K	7					
appr_608010.txt	N	60	2589.53	2704.65	2635.07	36.96	5135.4
	M	80					
	K	10					
appr_10012010.txt	N	100	21956.22	22468.28	22265.037	162.71	12246.6
	M	120					
	K	10					
appr_20015020.txt	N	200	18735.04	19475.05	19128.43	283.99	22031
	M	150					
	K	20					
appr_50020050.txt	N	500	3359.31	3755.33	3629.44	101.78	25432.4
	M	200					
	K	50					

Kết quả thực nghiệm

Hình: Thực nghiệm giải thuật tham lam

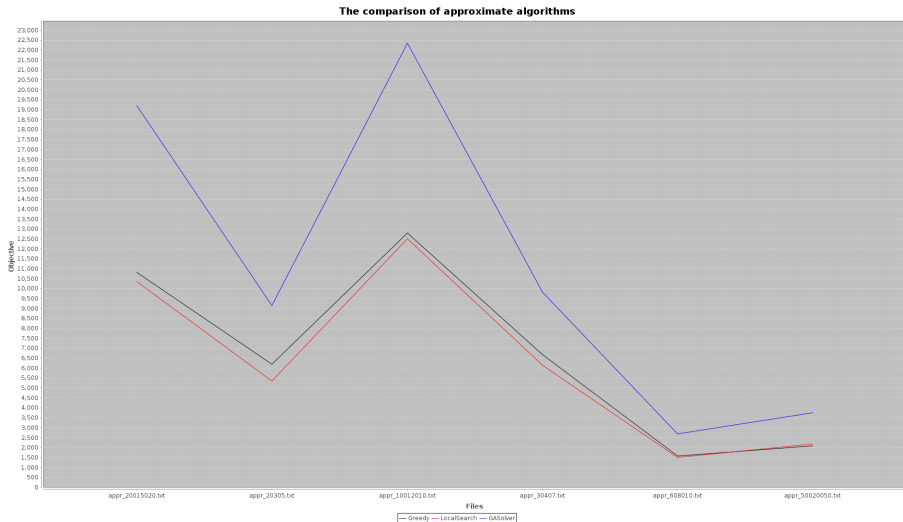
Bộ dữ liệu	Kích thước		Greedy				
			f_min	f_max	f_avg	std_dev	t_avg (s)
appr_20305.txt	N	20	5864.24	6041.44	5923.91	49.96	40.4
	M	30					
	K	5					
appr_30407.txt	N	30	6277.56	6875.4	6580.55	183.37	84
	M	40					
	K	7					
appr_608010.txt	N	60	1543.87	1615.34	1577.43	21.94	669.7
	M	80					
	K	10					
appr_10012010.txt	N	100	10469.24	10781.03	10611.85	96.41	5502.1
	M	120					
	K	10					
appr_20015020.txt	N	200	2043.31	2093.13	2073.58	16.82	23443
	M	150					
	K	20					
appr_50020050.txt	N	500	12534.24	12863.59	12687.36	127.06	1234.4
	M	200					
	K	50					

Kết quả thực nghiệm

Hình: Thực nghiệm giải thuật tìm kiếm cục bộ

Bộ dữ liệu	Kích thước		Local search				
			f_min	f_max	f_avg	std_dev	t_avg (s)
appr_20305.txt	N	20	5434.74	5744.79	5586.46	107.51	17280.6
	M	30					
	K	5					
appr_30407.txt	N	30	5646.01	6140.23	5901.66	167.04	56135.8
	M	40					
	K	7					
appr_608010.txt	N	60	1463.55	1550.56	1518.01	29.23	253286.6
	M	80					
	K	10					
appr_10012010.txt	N	100	12069.64	12488	12256.41	126.7	315169.1
	M	120					
	K	10					
appr_20015020.txt	N	200	9856.73	10289.45	10125.2	132.77	328774.1
	M	150					
	K	20					
appr_50020050.txt	N	500	2093.84	2192.67	2135.75	31.91	385086.5
	M	200					
	K	50					

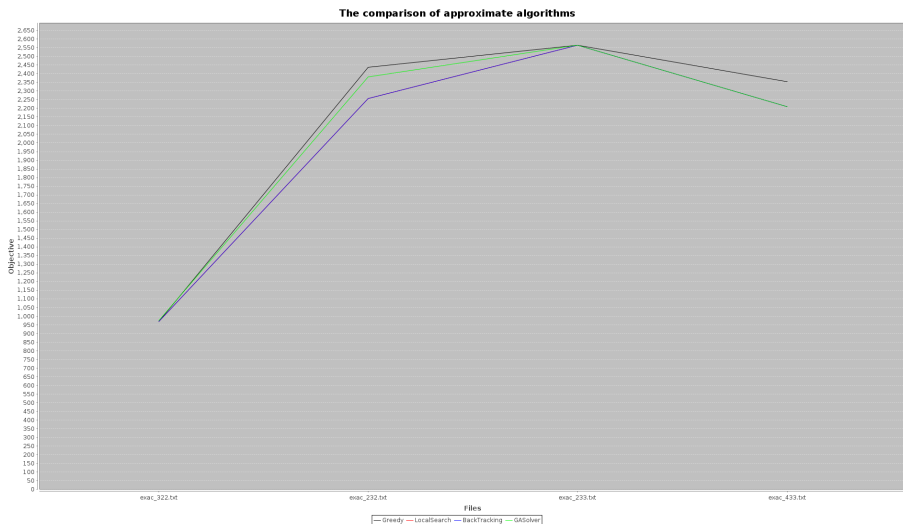
Hình: So sánh các giải thuật xấp xỉ

Kết quả thực nghiệm

Hình: So sánh tất cả giải thuật trên bộ exact

Nội dung

- 1 Giới thiệu bài toán
- 2 Mô hình bài toán
- 3 Giải thuật chính xác
- 4 Giải thuật heuristics
- 5 Thực nghiệm
- 6 Kết luận và phân công công việc

- Mô hình MIP đã đề xuất cho kết quả chính xác, tuy nhiên thời gian chạy lớn hơn rất nhiều so với giải thuật nhánh cận.
- Đối với các bộ dữ liệu kích thước lớn, thuật toán tìm kiếm cục bộ cho hiệu quả tốt nhất

- Trần Huy Hùng - 20164777
  - Mô hình MIP
  - Triển khai:
    - Thuật toán nhánh cận
    - Thuật toán tham lam
    - Tìm kiếm cục bộ
  - Slide
- Đỗ Ngọc Sơn - 20163506
  - Mô hình MIP
  - Triển khai:
    - Giải thuật di truyền
  - Thực nghiệm:
    - Sinh dữ liệu
    - Thống kê và visualize kết quả
  - Slide